

HARRY SIDEBOTTOM
TRŮN CAESARŮ

ŽELEZO
A REZ

TRŮN CAESARŮ

ŽELEZO
A REZ

HARRY SIDEBOTTOM

TRŮN CAESARŮ

ŽELEZO
A REZ

Přeložil Petr Kovács

Vydalo nakladatelství BB/art s.r.o. v roce 2016

Bořivojova 75, Praha 3

Copyright © 2014 Dr Harry Sidebottom

All rights reserved.

Z anglického originálu *Throne of the Caesars. Iron & Rust*
(First published by HarperCollinPublishers, London, 2015)

přeložil © 2016 Petr Kovács

Redakce textu: Iva Klinderová

Jazyková korektura: Mirka Jarotková

Elektronické formáty Dagmar Wankowska

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7507-459-1 (pdf)

VĚNOVÁNO EWENU BOWIEMU, MIRIAM GRIFINOVÉ
A ROBINU LANE FOXOVI

*Naše historie přechází nyní z období zlatého
do období železa a rzi*

CASSIUS DIÓN LXXII. 36. 4

*Nikdy jsem neshledal ani tak závažné změny na císařském trůně,
ani tolik rozmanitých zvrátů ve válkách, nemluvě o vzpourách
v provinciích, o městech zničených u nás i v mnoha barbarských zemích,
o zemětřeseních, morech či zvrácených životech tyranů a samovládců,
což dřívější doba znala buď poskrovnu, nebo vůbec ne.*

HÉRÓDIANOS I. I. 4

Atlantský oceán

Severní moře

ANGLOVÉ

BRITANIA INFERIOR
BRITANIA SUPERIOR

FRISOVÉ

Labě

GERMANIA INFERIOR

Colonia Agrippina
Mogontiacum

Alamanové

LUGDUNENSIS

BELGICA

Agri Decumates
Vindelicium

Castra Regina

Dunaj

AQUITANIA

GERMANIA SUPERIOR

RAETIA

NORICUM

Curia

PANNONIA SUPERIOR

Mediolanum

Siscia

NARBONENSIS

LUSITANIA

HISPANIA TARRACONENSIS

Tarracona

ITÁLIE

Řím

BAETICA

DALMÁCIE

S t ř e d o n e

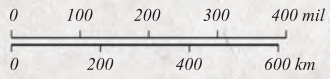
MAURETANIA TINGITANA

MAURETANIA CAESARIENSIS

NUMIDIA

Kartágo

AFRICA PROCONSULARIS
Hadrumetum

ŘÍMSKÁ ŘÍŠE

v letech 235–238 n. l.

..... Hranice provincií

1. ALPES MARITIMAE
2. ALPES COTTIAE
3. ALPES GRAIAE

STŘED ŘÍMA

1. Forum Romanum
2. Aemiliova bazilika
3. Rostra
4. Augustův oblouk
5. Senát/Curia
6. Chrám Venuše a Říma
7. Curtiovo jezírko
8. Černý kámen

Traianovo
forum

ř. Tiber

SUBURA

PAHOREK ESQUILINUM

Traianovy lázně

Směr ke
Quercetulancké
bráně
Labičká silnice

Titovy
lázně

CARINAE

Gladiátorská
škola

Flaviovský
amfiteátr

Ševcovská
ulice

Socha
Slunce

Potíci se sloup

Augustovo
forum

Chrám
Míru

6

Titův oblouk

PAHOREK CAELIUS

Caesarovo
forum

Dům vestálek

PAHOREK PALATINUM

5

2

8

1

3

7

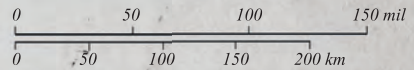
4

AFRIKA

• Cidamus

ŘECKO

S t ř e d o z e m n í m o ř e

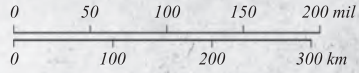
Oea
Lepcis Magna
TRIPOLITANA

Makomades

SYRTICA

SEVERNÍ POMEZÍ

VÝCHOD

Germancia

Samosata

Edessa

Zeugma

Batnae

Antiochie

Seleukeia
v Pierii

SYRIA COELLE

• Apamea

Rafanaea

• Emesa
r. Orontes

• Palmýra

SYRIA
PHOENICE

PŘEHLED HLAVNÍCH POSTAV
(PODROBNÝ SEZNAM VŠECH POSTAV
JE UVEDEN NA KONCI KNIHY)

NA SEVERU

Alexandr Severus: římský císař

Mamaea: jeho matka

Petronius Magnus: poradce Alexandra Severa

Flavius Vopiscus: senátor, správce Pannonie Superior

Honoratus: senátor, velitel vojenských jednotek vyčleněných z provincie Moesia Inferior

Catius Clemens: senátor, velitel VIII. legie z Germanie Superior

Maximinus Thrax: původně důstojník jezdeckého původu, nyní římský císař

Caecilia Paulina: jeho žena

Maximus: jejich syn

Anullinus: důstojník z jezdeckého stavu

Volo: velitel *frumentariů*, císařských špehů (tajných agentů)

Domitius: prefekt tábora

Julius Capitolinus: velitel II. legie „*Parthské*“

Makedon: důstojník z jezdeckého stavu

Timesitheus: původem jezdec, zastupující správce provincie Germania Inferior

Tranquillina: jeho žena

Sabinus Modestus: jeho bratranec

V ŘÍMĚ

Pupienus: prefekt města

Pupienus Maximus: jeho starší syn

Pupienus Africanus: jeho mladší syn

Gallicanus: senátor, vyznává kynickou filozofii

Maecenas: jeho blízký přítel

Balbinus: patricij zhýralých způsobů

Junia Fadilla: mladá vdova z rodu Marka Aurelia

Perpetua: její přítelkyně, manželka správce Kappadokie Sereniana

Kovorytec: dělník v mincovně

Castricius: jeho mladý soused nevalné pověsti

Caenis: prostitutka, kterou oba navštěvují

V AFRICE

Gordianus Starší: senátor a správce provincie Africa Proconsularis

Gordianus Mladší: jeho syn a legát (velitel legie)

Menophilus: jeho kvestor

Arriános, Sabinianus a Valerianus: jeho další legáti

Capelianus: správce provincie Numidia, Gordianův nepřítel

NA VÝCHODĚ

Priscus: správce Mezopotámie, z jezdeckého stavu

Philip: jeho bratr

Serenianus: jeho přítel, správce Kappadokie

Junius Balbus: správce provincie Syria Coelle, zeť Gordiana Staršího

Otacilius Severianus: správce provincie Syria Palestina, švagr Priskův a Philipův

Ardašír: sásánovský král králů

NAŠE HISTORIE PŘECHÁZÍ NYNÍ
Z OBDOBÍ ZLATÉHO
DO OBDOBÍ ŽELEZA A RZI

KAPITOLA 1

*Severní pomezí
Vojenský tábor před městem Mogontiacum
Osm dní před březnovými idami 235 n. l.*

Drž mě pevně ve svých rukou.

Slunce již bude jistě vysoko nad obzorem, ale sem do vnitřní svatyně císařova stanu dosud nepronikly ani nejmenší záblesky jeho paprsků.

Vy všichni bohové, držte mě v bezpečí svých rukou. Mladý císař se tiše modlil a jeho rty se lehce pohybovaly. *Jupitere, Apollóne, Kriste, Abraháme, Orfee: dejte, ať se dočkám dalšího východu slunce.*

Rozmanitá směska oslovených božstev na něj netečně shlížela v matném přítmi olejové lampičky.

Alexandře, Auguste, Velká Matko: ochraňujte svého vyvolence, ochraňujte trůn Caesarů.

Císařovy prosby narušovalo pištění vyrušených netopýrů za těžkými hedvábnými závěsy svatyně s domácími bůžky. Ještě z větší dálky, z labyrintu purpurově zbarvených chodeb a komnat, se ozval hluk rozbíjeného nádobí. Všichni císařští sluhové do jednoho jsou nemehla, pitomci a zbabělci. Ani na vojáky není spoleh – není to poprvé, co se vzbouřili. I tahle lapálie se ale vyřeší, stejně jako všechny předchozí, a až se tak stane, členové císařské domácnosti, kteří opustí své stanoviště, nebo dokonce zmatku využijí ve svůj prospěch, budou krutě potrestáni. Ať otrok, či propuštěnec, každému, kdo se pokusí krást, nechá přerážnout šlachy na rukou. To je naučí. Císařská rodina, *familia Caesaris*, vyžaduje striktní a neustálou kázeň a pořádek.

Císař Alexandr Severus si přetáhl plášť přes skloněnou hlavu, položil si

pravou dlaň na prsa a znovu se pohroužil do svých modliteb. Znamení byla již měsíce špatná. Při jeho posledních narozeninách dokonce uteklo obětní zvíře a jeho krev potřásla císařskou tógou. Když vyjžděli z Říma, u silnice se zničehonic skácel prastarý vavřín. A tady na Rýnu to zase byla ta druidská čarodějnice. *Jdi, ale nedoufej ve vítězství, nevěř svým vojákům.* Hlavou se mu honila slova jejího prorocství. *Vadas. Nec victoriam speres, nec te militi tuo credas.* Bylo dost podezřelé, že mluvila latinsky, ale ani mučení neodhalilo žádné zlovolné vlivy světského charakteru. Nakonec bylo jedno, jaký jazyk použila. Bohy potřebuje tak jako tak uchlácholit a naklonit na svou stranu.

Jupiterovi vola. Apollónovi vola. Ježíši Kristovi vola. Achilleovi, Vergiliovi, Ciceronovi, všem tvým hrdinům...

Alexandr odříkal své sliby a každé ze soch poslal vzdušný polibek. I to však bylo málo. Poklekl na zem a poněkud těžkopádně se ve svém umně propracovaném brnění natáhl v celé své délce před oltářem domácích bůžků a provedl adoraci. Kousek od obličejů si všiml zlaté nitě bílého koberce. Tkanina byla lehce cítit plísni.

Nic z toho není jeho chyba. Nic. Předloni, na Východě, byl nemocný. A s ním i polovina armády. Kdyby se na jeho rozkaz nestáhli do Antiochie, Peršané by je všechny rozdrtili; a ne jen jižní sbor, který nechali vzadu, ale celou polní armádu. Tady na severu došlo již několikrát k prolomení hranic. Zahájit jednání s některými z barbarů nebyla slabost. Nemělo smysl bojovat s nimi se všemi současně. Uvážlivé sliby a dary mohou pár náčelníků přimět k tomu, aby zůstali stranou, a možná se dokonce postaví proti vlastním lidem. To samozřejmě neznamenalo, že by oni sami měli ujít zaslouženému trestu. Odplata se jen trochu oddálí. Barbari netuší, co to znamená jednat v dobré či zlé víře, a sliby danými barbarům není císař vázán. Něco takového nemůže samozřejmě prohlásit na veřejnosti, ale proč to nechápu ani vojáci? Je to přece tak jasné. Jistě, vojáci tady na severu jsou místní rekruti a téměř se neliší od barbarů na protější straně hranice. Jsou stejně tupí a omezení. Proto nechápu jeho problémy s penězi. Od doby, kdy jim císař Caracalla, možná jeho skutečný otec, zdvojnásobil žold, zeje císařská pokladnice prázdnotou. Veturius, matkou dosazený správce státních financí, ho tam jednou vzal. Alexandr neviděl nic než řady a řady prázdných truhlic. Císař se svým

nastoupeným vojákům nejednou pokoušel osobně vysvětlit, že finanční prostředky pro armádu by musel vyždímat silou z nevinného civilního obyvatelstva, z jejich vlastních rodin. Všechno bylo marné.

Do stanu proniklo díky roztaženému závěsu světlo a dovnitř vstoupil Felicianus, služebně výše postavený z dvojice prefektů pretoriánské gardy. Nikdo ho neohlásil a nikdo za ním nezatáhl závěs. Vedle něj prolétlo otvorem hejno drobných ptáčků. Míhali se všude kolem, a když se dráha jejich letu střetla s kuželem světla z roztaženého závěsu, vrhali do stran odlesky zářivě žluté, červené a zelené barvy. Kolikrát jen Alexandr připomínal jejich strážcům, kolik peněz ho pořízení a chov ptáků stojí? A přesto pokaždé, když je při večeři vypustili z klecí, aby pro pobavení dováděli a skotačili ve vzduchu, jeden nebo dva ulétli nebo uhynuli. Kolik mu jich zůstane teď?

Felicianus se vztekle, leč marně, oháněl po letcích, kteří se odvážili až příliš blízko k jeho hlavě, zatímco krácel k dvojici trůnů ze slonoviny. Na jednom z nich seděla v přítmí císařova matka. Vedle ní stál Alexandrův starý učitel Granianus, nyní povýšený na kancléře, a něco jí šeptal. Tak tomu bylo vždycky. Císařský rádce pro studium stál vedle císařovny a pokaždé jí něco šeptal.

Alexandr se vrátil ke svým modlitbám. *Nečín druhým, co nechceš, aby oni činili tobě.* Nechal si tato slova vytesat nad svým *larariem*. Slyšel je na Východě, od nějakého starého Žida nebo křesťana. Napadla ho nevídaná myšlenka. Přizvedl se na lokty a snažil se najít *polyfága*, tlustého všezrouta, kterého si u dvora držel. Alexandr ho již zažil, jak dokáže mezi ptáčky rádit. Spořádá je i s peřím, vůbec nic z nich nezbyde. Už ho vidí. V rohu za jeho hudebními nástroji. Krčí se tam s jedním z liliputánů a zdá se, že si ptáků ani jeden z nich nevšímá. Zírají prázdně do prostoru. Jako by z nich vzpoura vysála všechnu energii.

„Alexandře, zvedni se a pojď sem k nám.“ Matčin hlas zněl pevně a panovačně.

Císař se pomalu zvedal, aby snad nevypadal příliš vystrašeně.

Vzduch byl prosycen vůní kadidla, i když posvátný oheň na jeho oltáři jen stěží doutnal. Alexandra napadlo, jestli by neměl někomu říct, ať na něj přiloží. Bylo by děsivé, kdyby vyhasl.

„Alexandře.“

Císař se podíval na matku.

„Nestalo se nic, co by nešlo napravit. Ten chám, co ho rekruti oblékli do císařského purpuru, se zatím nevrátil. A jeho výzvy mezi vyššími důstojníky sotva najdou nějakou odezvu.“

Mamaea si v každé krizi věděla rady. Alexandr si vybavil noc, kdy byl povolán na trůn, noc, kdy zemřel jeho bratranec, a mimovolně se zachvěl.

„Prefekt pretoriánů vyrazil pro Emeskou kohortu. Jsou to naši lidé. Jejich velitel Iotapianus je také Syřan. Zachovají nám věrnost. A stejně tak i další lukostřelci z Východu. Přivede ještě Arménce a Osroénské.“

Alexandr neměl Iotapiana nikdy rád.

„Felicianus se nabídl, že se vrátí na Martovo pole. To je velmi odvážné. Skutek hodný opravdového muže.“ Mamaea lehce přejela prsty po vytvarovaných svalech prefektova pancíře. Alexandr doufal, že zvěsti, které se k němu donesly, jsou jen řeči. Felicianovi nikdy nevěřil.

„Lačnost vojáků je neukojitelná.“ Mamaea nyní mluvila ke svému synovi. „Felicianus jim nabídne peníze. Bude to obří dar. Podpora Germánům však bude muset skončit. Diplomatické fondy pro barbary budou přislíbeny vojákům. A budou je chtít i ti, které považují za své nepřátele.“ Matka ztišila hlas. „Budou se dožadovat Veturiovy hlavy. Pokladník musí být obětován. S výjimkou nás čtyř jim Felicianus může předhodit každého, koho si řeknou.“

Alexandr se podíval na žrouta. Ze všech příšer a oblud u dvora byl tento *polyfágos* jeho nejoblíbenějším tvorem. Jevilo se mu nepravděpodobné, že by vzbouřenci požadovali i jeho smrt.

„Alexandře.“ Přísný hlas matky ho vrátil zpět do přítomnosti. „Vojáci budou chtít vidět svého císaře. Až se Felicianus vrátí, půjdeš s ním ven. Z tribuny jim pak oznámíš, že s nimi sdílíš jejich touhu po pomstě. Slíbíš jim, že v jejich čele vyjdeš do pole proti barbarům, kteří povraždili jejich blízké. Společně pak osvobodíte zotročené zajatce a krutě a nemilosrdně potrestáte strůjce jejich strašlivého utrpení. Dopřej vojákům projev, jaký se na císaře sluší a patří, slib jim oheň a meč, vypálené vesnice, plnění a hromady germánských mrtvol. Dej si záležet, ať je to lepší řeč než ta, kterou jsi k nim měl ráno.“

„Ano, matko.“

Felicianus zvedl ruku k pozdravu a opustil stan.

To bylo od matky do nebe volající. Tak moc se snažil. Ráno, ještě za šera před úsvitem, se vypravil na Martovo pole. V bohatě zdobené zbroji vystoupil na vyvýšené pódium, kde stál a po boku svých vojáků čekal. Vojáci mu ještě včera večer obnovili přísahu věrnosti. Když se z ranního přitímní vynořili vzbouření rekruti, zhluboka se nadechl, aby je oslovil. Věděl, že to nebude snadné. Latina nebyla jeho mateřštinou. Nakonec to bylo jedno. Ani ho nenechali promluvit.

Zbabělec! Slaboch! Ošklivá, ubrečená holka uvázaná u sukňě svojí matky! Jejich posměšný křik mu zabránil pronést cokoli z toho, co si připravil. Vojáci na jeho straně začali odhazovat zbraně. Nejprve jeden, dva, potom celé řady. Otočil se a utekl. Pronásledován urážkami a posměšky vběhl do císařského stanu.

Když prefekt Felicianus odešel, matka dál seděla nehybně jako sfinga. Granianus se jí snažil něco pošeptat, ale mávnutím ruky ho umlčela. Pestrobarevní ptáčky dál poletovali z místa na místo.

Alexandr stál nerozhodně před ní. Císař by neměl být nerozhodný. „Žroute.“ Tlustý *polyfágos* se zvedl a houpavým krokem se kolébal za Alexandrem k místu s připraveným jídlem. „Pobav mě, jez.“

Alexandr ukázal na hromadu salátu v koši. Žrout se dal pomalu do jídla. Neúnavně drtil salát v zubech a hrdlo se mu při polykání nadýmalo. Jedl však bez zřejmého nadšení.

„Rychleji.“

Žrout si začal do úst cpát listy salátu oběma rukama a brzy v koši žádné nezbyly.

„Koš.“

Koš byl proutěný, *polyfágos* ho rozlámal a pustil se do jídla. Kousek po kousku mu mizel v ústech, ale bylo zřejmé, že žrout dnes není ve své kůži. Totam bylo jeho nadšení, s nímž se na cokoli k jídlu zpravidla vrhal.

Alexandr zatoužil po tom, aby se dokázal vymanit z vlivu své matky, ale nikoho jiného neměl. Nikoho, komu by mohl důvěřovat. Důvěřoval první manželce, s níž ho oženili. Ano, Memmii Sulpicii důvěřoval z celého svého srdce. Ale pak se proti němu spikl její otec Sulpicius Macrinus. Důkazy nashromážděné císařskými špehy byly přesvědčivé. *Frumentariové* vrchního špeha Volona odvedli důkladnou práci. O Sulpiciově vině nebylo možné pochybovat již předtím, než ho dali na mučidla. Matka

chtěla popravít i Memmii, ale Alexandr si trval na svém. Nedovolili mu, aby se s ní ještě setkal, ale Alexandr jí alespoň změnil trest smrti na vyhnanství. Pokud je mu známo, ještě stále žije někde v Africe.

Žrout si odříhнул a sáhl po džbánu.

Nejinak tomu bylo i s jeho druhou ženou, Barbiou Orbianou. Na tchány skutečně neměl štěstí.

Polyfágos si dopřál mocný doušek vína.

Kdyby žil jeho otec, všechno mohlo být jinak. Ale ten zemřel dřív, než aby si ho Alexandr vůbec pamatoval. Pak, když mu bylo devět, mu oznámili, že Gessius Marcianus, důstojník jezdeckého původu z Arky v Sýrii, na něhož si tak matně vzpomínal, vůbec nebyl jeho otcem. Místo toho se dozvěděl, že je synem císaře Caracally. V té době byl i Caracalla již déle než rok po smrti. Tento nečekaný zvrat, pokud jde o osobu jeho otce, způsobil, že nově dosazený císař Elagabalus nebyl pouze jeho bratranec, ale také nevlastní bratr. Vyšlo totiž najevo, že jejich matky, sestry Soaemis a Mamaea, se obě dopustily nevěry s jedním a týmž mužem, císařem Caracallou. Potom Elagabala přesvědčili, aby Alexandra adoptoval. Chlapec, jemuž ještě nebylo ani třináct, tak měl najednou hned tři veřejně známé otce, z nichž dva byli zýváni jako bohové a ten třetí byl sotva o pět let starší než on.

O pět let starší a perverznější a zhýralejší, než si vůbec bylo možné představit. Mamaea se snažila, seč mohla, aby Alexandra před Elagabalem a jeho dvořany uchránila. Jak před jejich zhýralostí, tak před jejich zlobou. Než Alexandrovi přinesli na stůl jídlo či pití, vždy je musel někdo ochutnat. Matka osobně vybírala personál, které mu měl sloužit, a nikdy to nebylo z řad palácového služebnictva. To samé platilo pro ozbrojené strážce. Za drahé peníze najala houfy učitelů řecké a latinské literatury a rétoriky a s nimi i muže znalé hudby, zápasu, geometrie a všech možných dalších činností, které by přispěly ke kulturnímu i morálnímu rozvoji mladého *principa*. Nikdo z vybraných nebyl vybrán proto, že by s ním snad mohla být nějaká zábava. Po Alexandrově nástupu na trůn zůstali mnozí z najatých intelektuálů u dvora. Grannianus dostal například různé funkce v rámci císařského sekretariátu. Jejich nově nabyté, mnohem významnější postavení, jim ještě přidalo vážnosti.

Během Elagabalovy vlády držela Mamaea Alexandra stranou a v bez-

pečí. I přes její úsilí se k němu ale donesly temné historicky plné zkaženosti a neřesti, které prosakovaly z Elagabalova nejbližšího okolí. Alexandr si vybavil, jak ho tyto šepem předávané zvěsti děsily i vzrušovaly zároveň. Elagabalus již odhodil i poslední zbytky studu. Vymanil se z vlivu a poručnictví matky, která se ho pokoušela alespoň trochu krotit, a jeho život vyplnily nekonečné hostiny, ženy, růže a chlapani, marnivá rozkoš v nekonečném hledání dalších a dalších podnětů, čistý hédonismus, který předčil i nejmělejší představy epikúrejců či kýrénských, hotový Pélion a Ossa slasti. Mamaea jako správný hlídač bránila Alexandra před pokušením, ale nedokázala ho ubránit před tím, aby viděl, jak to celé skončilo.

Jedné temné noci se v kalužích zableskly pochodně. Dva dny před březnovými *idami*. Alexandrovi bylo třináct a stál s matkou na foru Romanu. Na vysokém sloupu chrámu Svornosti se míhaly stíny. Pretoriáni předhodili davu své oběti. Obě byly nahé a celé zkrvavené. Elagabala táhli na háku. Do těla mu pronikl břichem a znovu se vynořil hrudí. Soaemidu vláčeli za kotníky s nohama necudně roztaženýma. Hlava jí hlasitě narážela o zem. Nejspíš byli již oba po smrti. Mamaea sledovala sestru na její poslední cestě, na kterou jí částečně dopomohla. Alexandr se chtěl vrátit do paláce a schovat se. Ne. Na matčin signál ho pretoriáni provolali císařem, zformovali se kolem něj a odváděli si ho do svého tábora.

Alexandr se rozhlížel kolem, aby se zbavil starých obrazů. Před očima měl nejrůznější druhy studeného jídla: melouny, sardinky, chleba, sušenky. Byla zde i hromada sněhově bílých císařských ubrousků. Alexandr hodil jeden z nich žroutovi. „Sněž ho.“

Polyfágos ubrousek zachytil, ale jíst nezačal.

„Jez!“

Muž se ani nepohnul.

Alexandr tasil meč. „Jez!“

Polyfágos těžce dýchal, ústa dokořán.

Alexandr mu mávl mečem před obličejem.

Další změna světla. Svěží závan v provoněném, nehybném vzduchu uvnitř. Alexandr se prudce otočil.

Mezi rozhrnutými závěsy stál barbarský bojovník. Ještě mladík, oblečený v kůži a kožešinách, rozpuštěné dlouhé vlasy po ramena. Jeho nečekané zjevení se přičilo jakémukoli vysvětlení. V ruce držel obnažený meč.

Alexandr si uvědomil, že i on drží v ruce zbraň. Pak mu to došlo. Už dlouho věděl, že se to musí stát. Řekl mu to přece jeho astrolog Thrasybúlos. Našel v sobě odvahu a zvedl meč. Věděl však, že je to marné. S osudem nemůže nikdo bojovat.

Když oči barbarského bojovníka přivykly tmě, mladík se zatvářil překvapeně. Bylo zřejmé, že neočekával, že v komnatě někoho najde. Zaváhal, pak se ale otočil a zmizel.

Alexandr se dal do smíchu. Vysokého, drásavého smíchu. A smál se a smál. Thrasybúlos se zmýlil. Je to starý blázen. Znamení hvězd si vložil úplně špatně. Alexandrovi není souzeno zahynout rukou barbarů. Teď ani jindy. Thrasybúlos je obyčejný šarlatán. Kdyby nebyl, jistě by ve hvězdách dokázal vyčíst, co na něj čeká zítra. Hranice a vyrovnaná polena; bude se pěkně pomalu škvařit nebo se zadusí kouřem.

Tohle dopadne dobře. Císař si byl najednou jistý. Čelil smrti, ale ta ho nechtěla. Není žádný zbabělec ani ošklivá, ubrečená holka. Jejich slova se ho nemohou dotknout. Je z něj muž.

Společně s barbarem zřejmě zmizely i poslední zbytky služebnictva. Dokonce i lilipután. Stan byl prázdný, až na matku na trůně a Granniana po jejím boku, a na Alexandra s jeho *polyfágem*. Alexandrovi to bylo jedno. Spokojeně se obrátil k *polyfágovi* a znovu mu přikázal. „Jez!“

Muž měl čelo pokryté potem. Nejedl, jen ukazoval před sebe.

Ve vchodu stáli tři římsí důstojníci, v přílbách a brnění. První z nich držel cosi v ruce. Stejně jako barbar před nimi, i oni potřebovali chvíli, aby si jejich oči přivykly přítmi uvnitř císařského stanu.

„Felicianus se vrátil.“ Mluvčí před sebe odhodil věc, kterou držel v ruce. Dopadla těžce na zem a odkutálela se stranou.

Alexandr se nemusel ani dívat. Byla to hlava služebně staršího prefekta pretoriánů.

Důstojníci nakročili do stanu a tasili meče.

„I ty, Anulline?“ Matčin hlas zněl jistě a klidně.

„I já,“ odpověděl Anullinus.

„Dostaneš peníze a budeš velet pretoriánské gardě.“

„Už je pozdě,“ zavrtěl Anullinus hlavou.

„Alexandr tě adoptuje, udělá tě spoluvladařem a svým nástupcem.“

„Je pozdě.“

Alexandr přistoupil blíž k matce. V ruce ještě stále třímал meč. Není žádný zbabělec a oni jsou jen tři. Bojovat ho učili ti nejlepší šermíři impéria.

Důstojníci se zastavili pár kroků před oběma trůny. Rozhlíželi se kolem, jako by jim teprve nyní docházel skutečný význam toho, co se chystají učinit. Od obnažených čepelí jejich mečů se odrážely dopadající sluneční paprsky. Blyštivá ocel v nich vyvolávala dojem, že se chvěje tichou, zlovestnou zlobou.

Alexandr pozvedl vlastní zbraň. Dlaň měl vlhkou potem. Věděl, že jeho vzepětí odvahy je pouze krátkodobé a pomíjivé. Upustil jílec. Meč rachtivě dopadl na podlahu.

Jeden z důstojníků si posměšně odfrknul.

Alexandr se s pláčem vrhl na kolena a chytil se okraje matčiny sukně. „Tohle je všechno tvoje vina! Tvoje vina!“

„Bud' zticha!“ vyštěkla matka. „Císař by měl zemřít vestoje. Když už nic, zkus aspoň zemřít jako muž.“

Alexandr zabořil hlavu do látky matčina roucha. Jak mu může něco takového říkat? Je to všechno její vina. On přece nikdy císařem být nechtěl. Třináct let nudy, strachu a popírání toho, co si sám pro sebe přál. Nikdy nechtěl nikomu ublížit. *Něčiň druhým, co nechceš, aby oni činili tobě...*

Důstojníci se blížili.

„Anulline, jestli to opravdu uděláš, porušíš přísahu, kterou jsi složil před vojenskými zástavami.“

Po matčinyh slovech se znovu zastavili. Alexandr vyhlédl ze záhybů.

„Nepřisahali jste snad ve svém *sacramentu*, že pro vás bude bezpečí císaře nade vše? A nepřisahali jste, že to samé platí i pro jeho rodinu?“

Matka vypadala opravdu nádherně. Oči jí zářily, tvář slavnostně vážnou, vznešenou, vlasy sčesané jako přílba s chocholem. Vypadala jako zpodobnění nějakého nesmiřitelného božstva, které se chystá vrhnout na proradné křivopřísežníky.

Vojáci zůstali nehybně stát. Jako by si najednou nebyli jistí.

Opravdu je dokáže zastavit? Alexandr si vzpomněl, že o něčem podobném už někde četl.

„Vrahy vždy stihne spravedlivá odplata, bohové sešlou na jejich domy neštěstí a žal.“

Alexandr pocítil záchvěv naděje. To je přece z Plútarchova *Maria*; oheň v jeho očích dokázal zahnat najaté vrahy.

„Už je pozdě,“ řekl Anullinus. „Jdi! Odejdi!“

Kouzlo pominulo, osud se již nedal odvrátit. Důstojníci přesto nikam nespíchali. Jako by čekali na její poslední slova, i když jim muselo být jasné, že pro ně nebudou znamenat odpuštění, ale jen a pouze zatracení.

„Die, ochránce přísah, staň se svědkem této ohavné podlosti. Hanba! Hanba tobě, prefekte Arménské kohorty, proklínám tě. I tebe, Quinte Valerie, tribune *numeri* Brittonum. I tebe, Ammonie, veliteli *katafraktů*. Vládce temnot, Háde, vypusť svoje Lítice, ty hrůzostrašné dcery noci, Fúrie, které jim zatemní mozek a promění jejich budoucnost v popel a utrpení.“

Když její slova odezněla, znovu se pohnuli. Panovačným gestem je zastavila.

„A proklínám i toho kmána, kterého dosadíte na trůn, i ty, co ho budou následovat. Ať žádnému z nich není dopřáno štěstí, úspěch či snadný život. Nechť je všem souzeno živořit ve stínu meče. Nechť jim není dopřáno radosti při pohledu na zemi či slunce. Trůn Caesarů byl poskvrněn. Ti, kdož na něj usednou, sami zjistí, že před trestem není úniku.“

Anullinus zvedl meč. „Jdi! Odejdi!“

Mamaea se ani nepohnula.

„*Exi! Recede!*“ zopakoval.

Anullinus přistoupil ještě o krok blíž. Čepel meče dopadla. Teprve nyní se Mamaea pohnula. Nedokázala si pomoci a zvedla ruku k obraně. Příliš pozdě. Alexandr se díval na useknuté konečky jejích prstů a zejíící rudou ránu, která se jí najednou objevila přes celý krk a z níž začaly stříkat proudy pulzující krve.

Slyšel vysoký, ječivý křik a lapání po dechu. Jako by někde nařikalo dítě. Anullinus stál již těsně nad ním.

„*Exi! Recede!*“

KAPITOLA 2

*Severní pomezí
Vojenský tábor před městem Mogontiacum
Osm dní před březnovými idami 235 n. l.*

Ošklivý, bouřlivý den, přesně takový, jaký bylo možné v Horní Germánii osm dní před březnovými *idami* očekávat. Když vyjeli z Mogontiaka, byla ještě tma a kolem padaly provazce deště. Do tábora poblíž vesnice Sicília dorazili před polednem, kdy slunce již bylo vysoko na obloze. Vojáci se hemžili kolem bez nejmenšího náznaku disciplíny. Někteří salutovali, jiní ne. Většina byla opilá, někteří úplně namol.

Jezdci seskočili z koní. Maximinus Thrák si protáhl své obří tělo a předal otěže jednomu z vojáků. Řeka Rýn, protékající v širokém řečišti kolem, se třpytivě leskla. Vnější stěny rozlehlého komplexu purpurových stanů se hlasitě zmítaly ve větru.

„Tudy.“

Maximinus vyrazil za senátory Flaviem Vopiskem a Honoratem. Na chodbách ležela nahá těla. Šedobílá, vosková, pokrytá leskem, jako by je někdo potřel olejem.

„Ne všem z císařské rodiny se podařilo utéci,“ vysvětloval Honoratus.

„Vesměs služebnictvo a pár tajemníků, nebude problém je nahradit,“ pokračoval Vopiscus. „Jen prefektové pretoriánů snad stojí za zmínku.“

Další cestu jim blokovala hromada těl. Hlavy mrtvých ležely těsně vedle sebe, jako by se ještě naposledy o něčem radily.

Maximinus přešel pohledem tratoliště krve. Smrt a krev. Nevadily mu. Zažil již tolik masakrů. A od toho prvního již nikdy nepřipustil, aby si s nimi dělal těžkou hlavu.

Opatrně překračoval mrtvoly s rozevlátými údy. Na tváři má teď jistě výraz, jemuž jeho Paulina říká polobarbarský škleb. Vzpomněl si na svoji ženu a usmál se. Kdo říká, že láska, krása a důvěra jsou výsady mládí?

V trůnní komnatě panovalo šero a stísněná atmosféra. V těžkém, nehybném vzduchu bylo cítit kadidlo, krev, moč a strach. Anullinus a oba důstojníci jízdy již čekali.

„Ta malá, ošklivá holka už je mrtvá.“ Anullinus držel hlavu za krátké vlasy.

Maximinus si od něj hlavu vzal a uchopil ji oběma rukama. Byla překvapivě těžká, jako ostatně vždy. Pozorně si ji zblízka prohlížel, zkoumal její dlouhou tvář, dlouhý nos, tenká, urážlivá ústa a bradu.

Byl tenhle slaboch opravdu Caracallovým synem? Jeho matka to tvrdila; a stejně tak bába. Obě se rády chlubily svým záletnictvím. Morálka musela ustoupit politickému zisku, ale co jiného mohli od orientálců čekat?

Maximinus odnesl hlavu k rozhrnutým závěsům. V lepším světle s ní otáčel hned jedním, hned zase druhým směrem. Alexandra samozřejmě viděl už mnohokrát, ale nikdy neměl možnost si ho prohlédnout opravdu zblízka. Musí si být jistý. Nos snad souhlasí. Vlasy i vousy jsou zastříženy ve stejném stylu. Caracalla byl ovšem kudrnatější, i když už začínal plešatět. I vousy měl rozhodně hustší než tady ty řídké chomáčky. Maximinus nebyl žádný fyziognom, ale bylo mu jasné, že tvar hlavy příliš nesouhlasí. Caracalla ji měl hranatou, jako býk nebo kvádr. A tvář měl rozhodnou, tvrdou, možná až krutou. Ne jako tenhle změkčilý mladík, tak zoufale se nehodící na úkoly, které před něj život postavil.

Maximinus pocítil jisté uklidnění. Nebylo snadné smířit se s tím, že byl součástí spiknutí, jež zbavilo života syna jeho starého velitele, vnuka jeho patrona a ochránce. Maximinus si byl dobře vědom, že za všechno, čeho kdy dosáhl, vděčí Caracallovu otci Septimiu Severovi. Císař ho vyzvedl z anonymní nicoty a poctil svojí důvěrou. Maximinus se mu za to odměňoval svojí bezmeznou oddaností. Bezděky se rukou dotkl zlatého krouceného náhrdelníku, jímž ho kdysi obdaroval starý císař.

„Hlavu i zbytek těla pohřbete,“ rozhodl.

Anullinus od něj děsivý předmět převzal a otočil se k východu. Zbývající dva jezdcí, potřísnění krví, postoupili hlouběji do útrob stanu, nejspíše proto, aby se chopili těla. Vopiscus je gestem zadržel.

„Císaři, tvoje velkorysost vůči nepřátelům tě jistě šlechtí, ale možná by bylo lepší ukázat tu hlavu vojsku, aby se vojáci ujistili, že je skutečně po smrti.“

Maximinus si nechal jeho slova projít hlavou. S výjimkou bitev nemíval ve zvyku jednat jen tak na základě okamžitého impulzu. Obrátil se k Anullinovi. „Udělej, co senátor říká. Pak ho pohřbete.“

Než se kdokoli stačil pohnout, ozval se Honoratus. „Císaři, možná by bylo lepší poslat potom hlavu do Říma a nechat ji spálit na foru, případně hodit do stoky. Tak se to s uzurpátory zpravidla dělá.“

Maximinus si na okamžik pomyslel, že tím uzurpátorem myslí nejspíš jeho. Vzkypl v něm hněv, ale rychle se uklidnil. Jistě. Ještě stále se nepřestával divit tomu, jak kreativní dokázali senátoři a zbytek tradiční elity být, když se rozhodli přepisovat historii, ať už svoji vlastní nebo *res publicy*. Za chvíli to bude vypadat, jako by to snad ani nebyli oni, kdo mrtvému Alexandrovi provolával slávu a přísahal mu věrnost, kdo mu sloužil. Třináct let Alexandrovy vlády se smrskne na pomíjivou revoltu, okamžité pomatení smyslů, při kterém Řím dovolil, aby mu vládl tento žalostný a neschopný syrský mladiček a jeho intrikující, pletichářská a lakotná matka. Jejich vlastní podíl na prchavém režimu bude navždy pohřbený v nejhlubší temnotě. Dost možná že po celou dobu Alexandrovy vlády pobývali kdesi v klidu a tichosti na svých statcích, stranou veřejného dění. Uhlazená rétorika, které se naučili u svých drahých učitelů, uhladí i ostré hrany nepohodlné, nehodící se pravdy.

„Ne,“ odpověděl Maximinus.

„Jak si přeješ, císaři,“ podřídil se Honoratus.

„Nebyl to žádný Nero. Lid ho nijak nemiloval. Nepřijdou žádní falešní Alexandři, aby se domáhali svého trůnu. Žádní uprchlí otroci, kteří by v převleku za Alexandra bouřili davy a pokoušeli se jim namluvit, že zázračně unikli smrti a přicházejí, aby se znovu ujali trůnu. Ne v Římě a dokonce ani na Východě. A pokud jde o senát...“ Maximinus se odmlčel a na tváři se mu objevil zamračený výraz, s nímž se pokoušel najít ta správná slova, „... senát, to jsou inteligentní, vzdělaní muži, uvěří, aniž byste jim museli mávat před obličejem tímhle. Nepotřebují živý obraz.“

„*Quantum, libet, Imperator*,“ zopakoval Honoratus.

„Anulline, až ukážeš hlavu vojákům, pohřbíš ho. Celého. Vrať se pro zbytek.“

Důstojník si přendal odpuzující předmět do levé ruky a pozdravil. „Uděláme, jak přikážeš, jsme připraveni splnit každý tvůj rozkaz.“ Zbývající dva důstojníci vyšli ze stanu za ním.

„Upřít člověku vstup k Hádovi znamená popřít svoji vlastní *humanitas*,“ pronesl Maximinus nahlas, i když jen sám k sobě. Postoupil hlouběji do útrobu komnaty. Ucítil něco pod podrážkou boty. Byl to prst, čistě odsekнутý, s dokonale upraveným nehtem. Císařská komnata připomínala spíše jatka. Všude kolem byla krev, jasná na bílých kobercích, tmavší na purpurových zástěnách. Posekané, bezhlavé torzo mladého císaře leželo vedle jeho trůnu. Matčino, rovněž nahé a rozsekané, vedle druhého trůnu. Celá od krve byla i slonovina obou trůnů.

Proč to muselo skončit takhle? Maximinus si nic takového nepřál. Věděl, že Alexandr není oblíbený. To věděli v armádě všichni. Je možné, že si v opilosti nedával před svými rekruty pozor a císaře až příliš kritizoval. Ani ve snu by ho ale nenapadlo, že se vzburí. A když mu pak v Mogontiaku přehodili přes ramena purpurový plášť, nebylo již cesty zpět. Kdyby se pokusil odmítnout, zabili by ho hned na místě oni, nebo by to později udělala Mamaea.

Je nad slunce jasné, že revolta by byla krutě potlačena. Kruté a rychle – a Maximinova hlava by se ještě téhož dne večer ocitla nabodnutá na hrotu kopí – nebýt toho, že do tábora rekrutů dorazili Vopiscus a Honoratus. Vopiscus byl správce Panonie Superior. Přivedl s sebou samostatné oddíly vytvořené z legií své provincie a sousední Pannonie Inferior. Honoratus byl legát XI. legie Claudia Pia Fidelis a přivedl *vexillationes* z obou Moesíí na Istru. Dohromady tak měli na osm tisíc legionářů, z nichž většina byli zkušení harcovníci.

I tak visel výsledek vzpoury ve vzduchu, dokud jim Iotopianus nepřinesl hlavu prefekta pretoriánů Cornelianu. Iotopianus byl krajan Alexandra i Mamaey. Lučištníci pod jeho velením pocházeli z jejich domovského města Emesy. Když se na stranu vzbouřenců přidali i oni, pro císaře a jeho matku již nebylo záchrany.

Jakmile jednou chytíš vlka za uši, už ho nemůžeš pustit. Ne, Maximinus po vládě nikterak netoužil, ale nyní již neměl na vybranou. Jeho syn si své postavení bude jistě užívat. Alespoň někdo, ale to není nic dobrého. Je mu osmnáct a již teď je rozmazlenější a zkaženější, než je zdrávo. A co

si bude asi myslet Paulina. Vždy toužila po tom, aby se její muž povznesl do vyšších vrstev, ale až na samotný vrchol hierarchie lidstva? Je ze senátorského rodu a dobře ví, jak jím ostatní pohrdají pro jeho nízký původ.

Pohled na zkrvavené záseky na těle císařovny matky v něm probouzel bolest. Stará žena mu něčím připomínala jeden den kdysi dávno, kdy vstoupil do jakési chatrče a poprvé před sebou spatřil rodinu pobitou meči: stará žena, starý muž, děti.

Odvrátil se. Spatřil stůl pokrytý jídlem a u jeho paty ležel nesmírně tlustý, mrtvý muž. Mezi talíři poskakovali zdánlivě nahodile malí ptáčci. Jídlo bylo studené. Takové mu nikdy nechutnalo. V rohu stanu seděl pes a spokojeně ohlodával lidskou hlavu, kterou si přidržoval předními packami.

„Imperátore.“

Vopiscus a Honoratus mu stanuli po boku.

„Je čas promluvit k vojákům, císaři.“

Maximinus se zhluboka nadechl. I on je pouhý voják. Každý z obou senátorů by ten projev zvládl o hodně lépe. Každý z nich by byl lepším císařem. Ale jakmile jednou chytíš vlka za uši...

Maximinus je voják, ale to jsou i muži tam venku. Nechtějí žádné vyumělkované a vznešené kecny. Promluví k nim jako jejich bojový druh. Postačí pár jednoduchých slov. Bude s nimi pochodovat jako jeden z nich, jít to samé co oni, bude po jejich boku bojovat a sdílet s nimi všechna nebezpečí. Společně pak porazí Germány a zatlačí je až k Oceánu. Buď to, nebo Řím zahyne. A připomene jim poslední slova jeho starého velitele Septimia Severa: „*Dbej na bohatství vojáků, všechny ostatní ignoruj.*“

KAPITOLA 3

*Řím
Senát*

Čtyři dny po březnových idách 235 n. l.

Byla ještě tma, když Pupienus vyšel ze svého domu na Caelijském pahorku. Na obloze nezářila jediná hvězda, dokonce ani Drak či Lykajská medvědice. Plameny pochodní v rukou světloňošů sebou škubaly v poryvech větru. Dlažba byla suchá, ale ve vzduchu byl cítit déšť.

Byl to jeho zvyk, opouštět dům v tuto hodinu. Za normálních okolností, pokud se nejednalo o svátek či jiný zbožný den vyžadující pracovní klid, by zamířil hned doprava k chrámu Míru a dobře vybaveným kancelářím svého vysokého městského úřadu. Dnes však žádný normální den nebyl.

Prošel pod Augustovým obloukem a vstoupil na forum Romanum. Vpravo, nad velkolepým průčelím Aemiliovy baziliky, již začínala obloha blednout. Bylo možné na ní rozlišit potrhaná mračna, tlačící se nad město od severu. Nejspíš nepřinesou o nic víc radosti než zprávy, které ze stejného směru dorazily včera odpoledne.

Po náměstí se v poryvech větru třepaly další a další pochodně a za každou z nich bylo možné v šeru rozpoznat nejasné obrysy postavy oděné v bělostném rouchu. Všechny směřovaly k jedinému bodu, jako když se noční můry slétají k ohni či duchové na krev. Římští senátoři chvátali na své mimořádné zasedání.

Pupienus byl jedním z nich. I dnes, po téměř třiceti letech, ho ta představa naplňovala vzrušením a míval pocit, že jí nemůže uvěřit. Patřil ke stejnému řádu jako Cato, Marius či Cicero. A nebyl jen tak nějaký obyčejný senátor. Marcus Clodius Pupienus Maximus, *vir clarissimus*, dva-

krát konzul, nyní prefekt města Řím, muž zodpovědný za dodržování zákonů a pořádku v ulicích Věčného města a okruhu sta mil za jeho branami. K prosazování své vůle disponoval šesti tisíci muži městských kohort. Od dob mládí, stráveného v Tibeře, o dětství ve Volaterrách ani nemluvě. Pupienus nevítanou vzpomínku rychle zaplašil. Bohové vědí, že už brzy se bude muset do Volaterr znovu vypravit a znovu na zapřenou, aby se postavil minulosti, kterou se tak usilovně pokouší skrývat.

Hranatá budova senátu stála v rohu náměstí, tak tomu bylo vždy a na věky věků i bude. Pupienus samozřejmě věděl, že budova není původní, ale to na dojmu věčnosti, který vzbuzovala, nic neměnilo. Vystoupal po schodech a prošel kolonádou. Na okamžik se zastavil a dotkl se rukou palce sochy bohyně Svobody. Pro štěstí. Pak prošel bronzovými vraty. Kráčel stále dál a neřval se ani doprava, ani doleva, na přátele či protivníky, dokonce ani na oba předsedající konzuly. Šel pomalu, ruce, jak se sluší a patří, ukryté v záhybech tógy, oči upřené na sochu a oltář bohyně Vítězství. *Dignitas* byla pro senátora vším. Bez této zvláštní směsice vážnosti, korektnosti a vznešenosti by nebyl o nic lepší než ostatní smrtelníci.

Pupienus došel až k oltáři, provedl úlitbu vína a nabídl bohům špetku vonného kadidla. Z nevelkého ohně se zvedl kroutivý chomáč opojného kouře. Pozlacená tvář bohyně na něj z výšky netečně shlížela. Přitiskl si pravou dlaň na prsa, sklonil hlavu a odříkal modlitbu tradičním bohům. Z celého srdce se modlil za zdraví *res publicy*, za bezpečí impéria, za štěstí své vlastní rodiny.

Když splnil povinnosti k bohům, obrátil svoji pozornost k náležitostem světským. Pozdravil konzuly a zamířil na svoje obvyklé místo v první řadě. Jeho dva synové, Maximus a Africanus, tam již byli. Nechal je čekat. Jako prvního pozdravil bratra své ženy Sextia Cethegilla, Maximova tchána Tineia Sacerda a svého dobrého a spolehlivého spojence a důvěrníka Cuspida Flaminina. Věk a postavení musí mít přednost před rodinnými vazbami. Konečně se objal i se svými syny. „Zdraví a hodně štěstí,“ pronesl ke každému z nich. „Zdraví a hodně štěstí,“ odpověděli.

Síň byla úplně plná, všechna sedadla obsazená a méně významní senátoři se mačkali těsně jeden vedle druhého vzadu. Tohle bude den, o kterém budou vyprávět ještě svým vnoučatům. Začátek nové vlády. První oficiální po třinácti letech. Každý se může zmocnit trůnu, ale jen senát jej

může učinit právoplatným vládcem. Bez senátu by byl nový císař opět pouhým uzurpátorem.

Pupienus přejížděl očima řady na protější řadě *curie*. Hladká, otevřená tvář Flavia Latroniana se na něj usmála a Pupienus jeho úsměv opětoval. Formálním kývnutím hlavy pozdravil ještě několik dalších; žádný z nich nepatřil k jeho přátelům, ale všichni byli stejně jako Latronianus bývalí konzulové a všichni do jednoho to byli muži, kteří *res publice* prokázali cenné služby a jejichž názor měl svoji váhu. Opětovali jeho pozdrav.

Pohled na muže v přední lavici přímo naproti mu již takovou radost zdaleka nečinil. Starý Caelius Balbinus měl těžkou, květnatou tvář opilce. S ironickou zdvořilostí zvedl ruku na pozdrav. Byl bohatý jako Krésus a zhýralý jako nějaký orientální despota, ale tvrdil, že jejich rod pochází, kromě dalších slavných a prastarých rodů či jednotlivců, z mocného klanu Coelliů. Doslova se rochnil v představě, že je tímto spřízněný se zbožštělými císaři Traianem a Hadrianem.

Balbinus seděl obklopený dalšími patricijí uhnětenými z přibližně stejného těsta. Caesoniem Rufinianem, Aciliem Aviolou a hodně obézními bratry Valeriovými, Priscillianem a Messalou – všichni do jednoho měli ve své rodové linii alespoň jednoho předka, jenž seděl na úplně prvním jednání senátu před více než půlkou tisíciletí. Císařové mívali v novějších dobách různé rozmory, kdy do patricijského stavu povyšovali i rodiny svých oblíbenců, ale Balbinus a jemu podobní na tyto povýšence hleděli vždy spatra. Opravdovým patricijem byl pro ně jen ten, jehož předek seděl v *curii* onoho slavného dne, kdy Brutus vyhnal z města Tarquinia Superba, a ukončil tak vládu mytických králů. Někteří ze senátorů se pochopitelně chlubili ještě honosnějším rodokmenem. Aviola například tvrdil, že jeho rod sahá až k Aeneovi a tudíž až k samotným bohům. Ani božský původ, ani století privilegovaného postavení však nebyly zárukou pokory.

Mladí potomci těchto patricijů byli ještě horší. Aviolův bratranec Acilius Glabrio a Priscillianův syn Poplicola byli dvěma ze tří mladších úředníků, kteří vedli mincovnu. Ani ještě nebyli senátory, a přesto stáli na půdě této vážené instituce, s vlasy umně nakadeřenými, polití parfémy, jako by to bylo jejich nezadatelné právo. Věděli však stejně dobře jako všichni kolem, že jejich původ a kouřem zčernalé busty předků, vystavované v palácích, v nichž přebývali, jim jednoho dne přinesou vysoké státní

úřady a rychlý kariérní postup bez ohledu na jejich skutečné zásluhy či úsilí. Přesně tak, jako tomu bylo již po generace jejich předků.

Pupienus zastával názor, že on sám proti patricijům či širšímu okruhu dědičné šlechty v principu nic nemá. Ze stejné třídy pocházeli koneckonců i muži sedící po jeho boku, senátoři Cethegillus a Sacerdos. Každý měl v rodové linii několik konzulů, ale na rozdíl od mnoha jiných si zachovali zdravý rozum a schopnost tvrdě pracovat. Byli to muži, kteří službu státu stavěli nad uspokojování svého ega a naplňování vlastních tužeb a rozkoší.

Když se Pupienus stal poprvé konzulem, přišel i on sám s tím, že je urozeného původu, a úplně stejně si počínal i Cuspidius a další z jeho blízkých přátel. Rutilius Crispinus a Serenianus však byli na Východě jako místodržící v Syrii Phoenice a Kappadokii. Pupienus by byl raději, kdyby tu teď byli s ním. Ocenil by jejich radu a podporu.

Balbinus na druhé straně vyprávěl nejspíš nějaký vtíp a chechtal se vlastním slovům. Tvář měl jako prase a Pupienus ho bytostně nesnášel. Čím výše stoupali Pupienus a jeho přátelé po kariérním žebříčku *cursus honorum*, tím více lidé jako Balbinus ohrnovali nos nad jejich původem. Jejich rodiny byly pouhými přistěhovanci. Římská vlčice jim byla spíš macechou než matkou. Žádný z jejich předků se neproslavil ničím, čím by si zasloužil vstup do senátu. Co to vypovídalo o jejich původu? Co mohl pouhý přistěhovalec vědět o prastarých římských tradicích?

Jejich jízlivé posměšky Pupiena vytáčely. *Novus homo*, nový člověk, to měl ve skutečnosti mnohem těžší. Povznesl se vlastním přičiněním, službami prokázanými státu, ne skutky dávných předků. Nebylo možné je srovnávat. Skutečná urozenost se nalézala v duši, nikoli v délce rodokmenu.

Balbinus zakončil svůj vtíp pointou. Patricijové se dali do smíchu, tlustý Valerius Messala přímo nezřízeného. Možná tak jen zastíral svoji nervozitu. Možná už i jeho omezenému mozku došlo, že se za změněných podmínek ocitl ve velkém nebezpečí. Kdysi tak výhodný sňatek se sestrou zavražděného císaře Alexandra ho nyní stavěl do zcela jiného světla.

Jeden z konzulů, Claudius Severus, se zvedl ze sedadla.

„Nechť odejdou všichni ti, kdož nepatří mezi *patres conscripti*. Jen senátoři tu mohou zůstat.“

O chvíli později, když všichni ostatní vyjádřili svůj rituální souhlas

s jeho rozhodnutím, se oba urození mladíci, Acilius Glabrio a Poplicola pomalu loudali k východu. Prošli kolem oltáře, ale zastavili se dosti daleko přede dveřmi, ještě stále uvnitř místnosti. Pupienus nebyl sám, kdo je sledoval nepřátelským pohledem. Noví lidé měli v senátu vždy většinu.

Druhý konzul, muž dlouhého jména Lucius Tiberius Claudius Aurelius Quintianus Pompeianus, se postavil.

„Štěstí plné radosti a příznivá znamení nechť provází lid římský.“

Konzul recitoval ustálenou formulaci, předcházející vždy přednesení nového návrhu, ale v davu zvědavců namačkaných u zadního vchodu se strhl jakýsi hlomoz.

„A předkládáme vám, otcové a přísedící –“

Acilius Glabrio a Poplicola se otočili. Najednou však oba arogantní patricijští mladíci odlétli stranou, odstrčeni z cesty takovou silou, až se Poplicola zapotácel. Kolem prošla dvojice senátorů a přistoupila k oltáři, aby vykonala oběť.

Konzul prokázal míru sebeovládání očekávanou od potomka božského Marka Aurelia a pokračoval v přednesu.

Opozdilci dokončili oběť bohům, sestoupili dolů, kde zůstali stát a zpučně se rozhlíželi kolem.

Pupienus si je pozorně prohlížel a doufal, že jeho pohled budou všichni vnímat jako dobře skrytou nelibost.

Domitius Gallicanus a Maecenas představovali nerozlučnou dvojici. První z nich byl starší a ten, jenž rozhodoval. Byl to ošklivý muž s rozčuchanou hnědou kšticí a řídkým vousem. Tóga až příliš ostentativně působila dojmem, že byla utkána doma, a celé jeho neupravené vzezření dávalo všem najevo jeho obdiv ke starým ctnostem a svobodám původní republiky. Bylo mu kolem pětáctyřiceti, kdysi býval *prétorem*, ale jeho až příliš svobodomyslné řeči a neskrývaná odbojnost vůči císařským orgánům poslaly jeho kariéru k ledu a zabránily mu, aby se stal konzulem.

Pupienus neměl pro Gallicana nikdy moc času – ušlechtilý duch by měl hledat odměnu za svoji ctnost ve vlastním vědomí, spíše než v přízemních názorech jiných; a po včerejším večeru ho Gallicanus nezajímal už skoro vůbec.

„Aby bylo jeho zákonným právem vetovat jakýkoli krok každého z úředníků.“ Konzul ani nepotřeboval poznámky, které držel v rukou.

„A aby bylo jeho zákonným právem svolávat senát, aby jej informoval o svých krocích, navrhoval zákony tak, jako to bylo právem božského Augusta a božského Claudia...“

Claudius Aurelius navrhoval, aby Maximinovi přiznali i pravomoci tribuna lidu, jež císaři propůjčovaly právo zasahovat i v civilní sféře. Gallicanův a Maeceanův teatrální příchod nejspíš způsobil, že Pupienus přeslechl další dva pilíře navrhované císařské moci: ustanovení, která mu umožňovala převzít i nejvyšší vojenské velení.

Od včerejšího poledne, kdy do města ze severu dorazil senátor Honoratus se svým doprovodem, když z posledních sil hnali schvácené koně po deštěm bičované Aureliově silnici, nabraly události rychlý spád. Od březnových *id* uplynuly tři dny a byl svátek *liberalií*, den, kdy na sebe chlapci poprvé oblékají *togu virilis* dospělých mužů. Senátoři se samozřejmě účastnili domácích oslav a byli rozptýleni po celém městě i jeho okolí. Teprve pozdě odpoledne se jich tady v *curii* sešel dostatečný počet.

Honoratus byl další *novus homo*. Pocházel z afrického města Cuicul. Pupienus mu to nikterak nevyčítal. Honoratus se vypracoval po *cursu honoru*. Nejprve zastával úřad *prétora*, poté velel XI. legii v Moesii Inferior, načež zastával několik zvláštních vojenských pověření u polní armády v Germánii. Honoratus věděl, jak to chodí v senátu, stejně dobře jako znal dění ve vojenském táboře. Existovalo vždy hodně věcí, které na něm bylo možné obdivovat. Nyní se ho však bylo možné i bát.

Ještě stále v blátem potřísněném cestovním rouchu jim věcně a nezáujatě odvyprávěl, co se přihodilo.

Císař Alexandr byl zavražděn při nečekané spontánní vzpouře svých vojáků. Vojáci v čele s nejvyššími důstojníky pak prohlásili císařem Gaia Julia Vera Maximina. S ohledem na stále hrozící vzpouru vojáků a probíhající válku s barbary nebylo možné konzultovat senát. Maximinus nicméně doufá, že ctihodní otcové pochopí, že musel jednat rychle. Maximinus má v úmyslu přijmout rady, které mu otcové a přísedící poskytnou, a ve vztahu k senátu je připraven pokračovat v politice svého předchůdce. Maximinus je člověk, který již prokázal odvahu i zkušenosti. Vládl jako místodržící v Mauretánii Tingitaně a v Egyptě a zastával vysoké vojenské posty v rámci východních i severních kampaní. Honoratus tedy senátu doporučuje potvrdit jeho jmenování.

Byla to povedená řeč, bez ohledu na Honoratův lehký africký přízvuk, díky němuž občas šišlal. Senát by již včera odhlasoval Maximinovi všechny císařské pravomoci a někteří z přítomných senátorů mu už dokonce začali provolávat slávu – nebýt Gallicanova zásahu.

Ten se jako nějaký zarostlý přízrak z dob staré republiky vztyčil v lavici a jeho hlas hřímal proti porušení procedurálních postupů, kterého se nyní dopouštěli. Je přece po desáté hodině a po desáté hodině již není možné předkládat žádné další návrhy k projednání. Je již téměř tma. Stydí se snad otcové a přisedící za své činy? Chtějí se ukryvat pod rouškou temnoty jako nějací zločinní spiklenci či nemravníci, zvrácení křesťané? Zapomněli snad, že zákon přijatý po západu slunce nemá žádnou legitimitu?

Konzulové neměli jinou možnost než zasedání senátu ukončit a odročit jednání na druhý den ráno, hned za rozbřesku.

Zvyklosti vyžadovaly, aby senátoři doprovodili předsedající magistráty domů. Pupienus byl jedním z těch, kteří v nepolevujícím dešti doprovázeli Claudia Severa. Naštěstí si nemusel nikam zacházet. Konzul byl jeho soused na Caelijském pahorku.

Jakmile se Pupienus vrátil domů, měl tak akorát čas, aby si dopřál krátkou koupel a oblékl si suché šaty. Hned potom mu jeho tajemník Curius Fortunatianus oznámil, že venku přede dveřmi je sám Gallicanus. Projednou s ním nebyl ani jeho stín a arbitr tradičních římských mravů Maecenas, a aby nenechal nikoho na pochybách, Gallicanus požádal, aby si s prefektem města mohl promluvit výhradně mezi čtyřma očima. Fortunatianus, kterého takto obešli, navrhoval, aby Pupienus přijal svého hosta v zahradní jídelně. Tajný zadní vchod umožní tajemníkovi a jistě i dalším, plně důvěryhodným svědkům, aby mohli rozhovoru nerušeně naslouchat. Pupienus jeho návrh odmítl jako nečestný, i když by si tak mohl krýt záda. Gallicanus je možná nechutný a odporný a jde mu především o to, aby se za všech okolností zviditelnil, a navíc konverzace, kvůli níž přichází, možná bude směřovat k případné vlastizradě – a Pupienus by se za daných okolností divil, kdyby tomu bylo jinak –, ale senátoři by na sebe neměli donášet a už vůbec by se neměli snažit chytat jeden druhého do pastí.

Fortunatianus tedy uvedl Gallicana do malé místnosti, kde se Pupienus převlékal, a ponechal je o samotě. Gallicanus nikdy nepatřil k těm, kteří by dlouho chodili kolem horké kaše nebo dělali zbytečné okolky. Nakoukl

do každého rohu a příliš nechybělo a začal by ještě proklepávat stěny. Nakonec Pupienus bez dlouhých cirátů vyzval, aby mu odpřisáhl, že je nemůže nikdo slyšet a že nic z toho, co tu bude proneseno, nebude opakováno. Pupienus složil přísahu a Gallicanus přistoupil rovnou k věci. Nový císař je pouze jezdeckého stavu. Ještě nikdy se nestalo, aby na trůn nastoupil někdo, kdo by nebyl senátor. Pupienus si jistě vybavuje slabost a krátkost trvání vlády toho maurského byrokrata Macrina. Tenhle Maximinus je ještě horší. Přinejlepším je to nějaký sedlák odkudsi z Thrákie. Povídá se ale, že jeden z jeho rodičů možná nepocházel ani z říše, snad to byl dokonce Gót nebo Alan. Jiní tvrdí, že barbaři byli dokonce oba jeho rodiče. Je to člověk bez vzdělání a bez úrovně.

Pupienus si byl vědom, že zákon o vlastizradě není zrovna jednoznačný, ale právě v tom spočívala jeho zrádnost. Zahrnovat mohl vše a trestem bylo zatracení. Gallicanus toho řekl již více než dost, aby přišel o všechny majetek a navíc byl poslán do vyhnanství na nějaký hodně vzdálený ostrov nebo rovnou na popraviště. Pupienus mu však dal své slovo. „Co s tím hodláš dělat?“ zeptal se.

Gallicanus odpověděl spíš vyhýbavě. „Alexandrův principát nebyl z pohledu senátu vůbec špatný,“ pronesl s upřímností v hlase. Jak císař, tak jeho matka mu prokazovali úctu. Nabídl senátorům opět šanci podržet si svoji *dignitas*. A nejen to. Vytvořením šestnáctičlenné senátní rady, která byla císaři vždy k ruce, bylo možné soudit, že senátu nabídli skutečný podíl na své exekutivní moci. Mohli by tomu říkat třeba diarchie.

Pupienovi se za vlády Alexandra vedlo skutečně dobře. Uplynulou dekádu a půl neefektivní a zkorumpované vlády slabošského mladíka a jedné lakotné a hrabivé stařeny, která k sobě připoutala nejružnější mocichtivé a často prodejné a úplatné senátory, jen aby na veřejnosti vzbudila dojem svého státnictví, však rozhodně nepovažoval za diarchii. Ponechal Gallicanova slova bez odpovědi.

Senát se nadechl k novému životu, pokračoval neodbytně Gallicanus. Od dob, kdy první Augustus zamlžil líbivými slovy svoji autokracii a potlačil naše poslední svobody – a možná ještě dlouho předtím, nebyl senát tak silný. Tento thrácký barbar se na trůně zatím ani neohřál, má jen velmi málo zastánců. Většina senátorů v armádě jeho pád jen přivítá. Maximinus nemá žádnou legální pravomoc. Ještě nikdy nebyl císař v tak

slabém postavení. Nastal čas vrátit zpět staré *libertas*. Nastal čas nastolit znovu starou republiku.

Dlouhá léta strávená ve státní službě Pupiena naučila, aby na sobě nedal nic znát. Nevybuchl hlasitým smíchem ani nenasadil posměšnou masku. Pravda byla ovšem taková, že větší šílenost v životě neslyšel. Když ovšem nepočítal pár dvorních šašků a jistého chlápka z Afriky, jemuž slunce zcela roztavilo mozek.

Gallicanus si však pokračující mlčení svého kolegy vykládal zcela jinak. „Městské kohorty pod tvým velením mají šest tisíc mužů. Téměř všichni pretoriáni jsou nyní s polní armádou na severním pomezí. V Římě jich zbylo všehovšudy tisíc. Když se nepřidají k nám, lehce je rozdrtíme.“

„Herennius Modestinus?“ promluvil konečně Pupienus.

Gallicanus se pousmál, jako by mu právě nepřiliš bystrý student položil otázku, kterou dávno očekával. Prefekt nočních hlídek je původem jezdec a uznává tradiční hodnoty, jejichž součástí je i odpovídající úcta k senátu. A i kdyby se snad vzpouzel, *vigiles*, kterým velel, tvořilo jen sedm tisícovek obyčejných hasičů. Městské kohorty byly prakticky stejně početné, ale byli v nich skuteční vojáci. Modestinus byl navíc obyčejný právník, zatímco Pupienus již velel vojskům v poli.

„A pěchota z flotil v Ravenně a Misenu?“

Při této otázce se Gallicanus již zatvářil podrážděně. „Pár námořníků, kteří roztahují plachty na závodisti a v aréně.“ Bylo však zřejmé, že na tuto námitku nepomyslel.

„Tisícovka mužů z každé flotily, všichni vycvičení a navyklí vojenské kázní.“ Pupienus se vždy snažil mít co nejvíce informací. Zajímaly ho počty vojáků, kde jsou posádkou a jakou mají náladu, jaký mají vztah k velitelům, z jakých rodů pocházejí jejich velitelé a jaké udržují styky. Vždy se snažil mluvit se všemi vrstvami lidí. Od dob, kdy se vyšvihl vzhůru, za podobné informace také štědře platil.

Gallicanus nad námořníky mávl rukou jako nad někým, kdo nemůže mít na vývoj událostí naprosto žádný vliv. Pupiena napadlo, že při svém gestu vypadal jako vzteklý opičák.

„Kdybych se rozhodl vsadit svůj osud na stejného koně –“ Pupienus formuloval svá slova pomalu a rozvážlivě, protože i zde, v bezpečí svého domu ho svíral ochromující strach z toho, jaká slova mu splývají z úst, „– a i kdy-

bych všechny ozbrojené složky v Římě svolal pod jednu standartu, měl bych pod sebou maximálně šestnáct tisíc mužů. Z těch by samozřejmě polovinu tvořili obyčejní hasiči, jak jsi před chvílí sám poznamenal. Císařská polní armáda má zhruba čtyřicet tisíc mužů, a to nepočítám jednotky, které by se k ní mohly připojit z armád na Rýnu a na Dunaji.“

Gallicanus mu sevřel paži a přistrčil mu svoji ohyzdnou tvář téměř do obličeje. „Můj milý příteli.“ Gallicanus doprovodil sevření paže dalším stiskem. Jeho pohled i hlas přetékal upřímností. „Můj milý Pupiene, nikdo se neodvází zpochybňovat tvoji oddanost římským *libertas*, senátu ani tvoji odvahu. Ve svobodné republice to však nebudeme my, kdo si budeme sami přidělovat velení. Bude to jako kdysi, když se Řím teprve stával velkým a kdy o velení armády hlasoval senát.“

Gallicanus pustil Pupienovu paži a začal přecházet po místnosti. Neustále přitom drmolil o volbě dvacetičlenného výboru z řad senátorů, všechno bývalí konzulové, kterým bude svěřena obrana Itálie. Ostatní budou vysláni k vojskům a správcům provincií, aby je získali na svoji stranu. Ve svém svatém nadšení poskakoval ve stíněném prostoru a rozhazoval rukama jako nějaký vzteklý opičák zavřený v kleci.

Pupiena dokázalo jen zřídkakdy vyvést něco z rovnováhy a už dlouho nebyl tak vzteklý jako právě teď. Je snad Gallicanus blázen? Přejde si k němu domů a svými zrádnými řečmi uvádí všechny ve smrtelné nebezpečí. A to všechno, aniž by Pupienovi nabídl trůn, dokonce za ním ani nepřichází s nějakou vysokou funkcí v novém uspořádání země. Místo toho po něm ten opičák chce, aby se kvůli jeho šílené posedlosti zmocnil města a potom, namísto zasloužené odměny, by se měl jednoduše vzdát nabyté moci a poklesnout na úroveň obyčejného občana.

„Tohle musí přestat,“ vzpamatoval se Pupienus konečně.

Gallicanus se na něj podezíravě a roztrpčeně podíval. Pupienus se jen usmál a doufal, že jeho úsměv vypadá důvěryhodně. „My všichni senátoři si samozřejmě nepřejeme nic jiného než opět žít ve svobodné republice. Ale víš stejně dobře jako já, že principát je možná tvrdá, přesto však nezbytná nutnost. Než se Augustus zmocnil trůnu, impérium se zmítalo v občanských válkách a neustále nad ním visela hrozba rozpadu.“

Gallicanus potřásl hlavou. „Z historie se přece můžeme poučit.“

„Ne –“ trval Pupienus neoblomně na svém, „– jen by se to všechno celé

opakovalo. Ti nejsilnější by spolu znovu bojovali o moc, dokud by jeden z nich nevyhrál, nebo dokud by se říše nezhroutila. Četl jsi přece Tacita. Musíme se modlit za co nejlepšího císaře, sloužit však musíme tomu, kterého máme.“

„Tacitus sloužil tyranovi Domitianovi. Byl to oportunist, který si ale nechtěl pálit prsty. Chyběla mu odvaha, byl to prachšproský zbabělec.“ Svá poslední slova Gallicanus už téměř křičel.

„My dva jsme zastávali úřady již za Caracally.“ Pupienus zvýšil hlas, aby mu dodal co největšího důrazu. „Nech ten svůj plán být, nebo přivedeš svou rodinu i přátele do neštěstí.“

Gallicanus stál a zuřivě si mnul dlaně, jako by v nich chtěl fyzicky rozdrtit Pupienův odpor. „Myslel jsem, že jsi čestný člověk.“

Ty jeden opičáku, pomyslel si Pupienus. Ty jeden pitomej, arogantní stoickéj opičáku. „Pevně doufám, že si to budeš myslet i nadále, protože o našem rozhovoru neřeknu nikomu ani slovo.“

Gallicanus odešel.

Sladký hlas konzulův přivedl Pupiena zpět do dění v senátu.

„... a aby vše, co shledá v souladu se zvyklostmi *res publicy* a s přirozeností božích, veřejných i soukromých záležitostí, mohl dle práva učinit a vykonat tak, jak to mohl činit a konat božský Augustus...“

Konzul se již dostal k bodům, které byly zcela jistě plané a bezúčelné. Maximinus již dříve obdržel pravomoci tribuna lidu, které mu propůjčovaly právo zavádět a rušit všechny zákony, mohl samozřejmě už nyní dělat cokoli, co shledával v souladu se zvyklostmi *res publicy* či jakékoli jiné věci. Pupienus již poslouchal sotva na půl ucha. Zato se i nadále díval na Gallicana, rozhazujícího dole rukama ve svých starých hadrech. Včera si při jeho návštěvě neuvědomil, že se Gallicanus proměnil ze stoika v příznivce Diogenova. Takže to není stoický opičák, ale kynický čokl. Neviděl v tom však žádný rozdíl. Odrbaný senátor byl i nadále nebezpečný blázen, o to nebezpečnější, že své přesvědčení opíral o učení hlubokomyslné filozofie, která řídila všechny jeho myšlenky i kroky.

Gallicanus však nebyl jediný, kdo Pupienův dům na Caelijském pahorku včera večer navštívil. Pupienus a jeho žena právě zasedli k pozdní večeři a Frontinianus již oznamoval dalšího hosta. Tentokrát už mu ale jeho tajemník nenavrhoval žádné další způsoby rafinované špionáže.

Místo toho byl upřímně zděšen. Venku stál Honoratus a ulice byla plná vojáků.

Chvíle jako byla tato, se Pupienus hrozil od prvního okamžiku, kdy nabyl své moci a bohatství. Klepání na dveře uprostřed noci. Venku pak císařský úředník ve svitu pochodní a za ním vojáci v plné zbroji. Němý teror šířící se chodbami domu. Za Caracalovy vlády se to stalo několika mužům, s nimiž si byl Pupienus blízký. Ani tyto vzdálené, zprostředkované zkušenosti, ani roky čekání, kdy se to stane i jemu, mu však náhlou realitu nijak neusnadnily.

Není přece možné, aby se Gallicanus stihl vypovídat i někomu jinému. Dokonce i ten zarostlý opičák musí vědět, že bez Pupienových městských kohort se města nikdy nezmocní. Pocítil hluboko v žaludku svíravé prázdno. Je možné, že Gallicana špatně odhadl? Nebyla ta jeho na odiv stavěná ctnost pouhou maskou? Nebyly všechny ty jeho řeči o republice jen pastí?

Nová návštěva s tou předchozí samozřejmě nemusela vůbec nijak souviset, přesto mohla mít smrtelné následky. Nové režimy často začínají čistkami. Ale třeba vůbec o nic nejde. Se vší *dignitas* a odvahou, kterou v sobě dokázal najít, sdělil Fortunatianovi, aby k němu Honorata uvedl. A zatímco čekal, podařilo se mu sám sebe přesvědčit, aby se ani nedotkl prstenu na pravém prsteníčku. Toho s jedem. Raději stiskl své ženě ruku a přinutil se k úsměvu.

Honoratus na sobě měl stále tytéž zablácené šaty, ve kterých před několika okamžiky pronesl svůj projev v senátu. Do domu vstoupil sám a Pupienus jen s vypětím sil potlačil závan naděje. Kdyby se radoval předčasně, o to zničující by to nakonec mohlo být.

„Promiň, že ruším, prefekte.“ Honoratus rozpráhl doširoka paže a ukazoval mu své otevřené dlaně. „Měl jsem nejprve vyslat posla, ale mám teď příliš práce.“

„Nelam si s tím hlavu, senátore.“

Honoratus se uklonil Sextii. „Moje drahá paní, potřeboval bych se poradit s tvým mužem.“

Sextia jako pravá římská matrona pronesla několik uhlazených frází a ponechala je o samotě. Snad jen nepatrný záchvěv v jejím hlase prozradil úlevu, že její manžel nebude odveden do císařských mučírén nebo rozsekán přímo před jejíma očima.

„Už jsi jedl?“

„Ne.“

„Prosím, posluž si.“

Honoratus mu gestem zabránil, aby přivolal otroka, který by mu pomohl sundat si boty. „Raději si je šundám sám. Musíme být diškrétní,“ vysvětloval a opět lehce zašišlal.

Pupienus se díval, jak si mladší kolega omývá ruce, odlévá bohům a pouští se do jídla. Posolil si vejce natvrdo a namočil si ho do rybí omáčky. Jeho pohyby u jídla byly elegantní. Sáhl po dalším vejci. Rychlost, s níž se snažil nasytit, se zvýšila. Měl očividně velký hlad. Pupienus se přiměl mlčet a zachovat klid. Ač špinavý a unavený, Honoratus vypadal stále dobře. Tmavé vlasy, temné oči, rysy jako z mramoru. Pupiena napadlo, že by bylo až neslušné, aby ho zabil někdo tak krásný.

Honoratus vyprázdnil sklenici s vínem.

„Mám poslat pro další?“

Honoratus se usmál. „Ty jsi na víno nikdy moc nebyl, Pupiene. Ne, počkej, až přinesou další chod.“

Pupienus mu podal ještě košík s chlebem.

„Alexandr musel jít,“ začal Honoratus. „Snažil se uplatit Germány. Příliš velký zbabělec, aby s nimi bojoval. Vojáci jím pohrdali. Skončilo by to ještě mnohem větší katastrofou než na Východě. A jeho matka byla stále lakotnější. Výplaty vojákům nabíraly zpoždění. Kdybychom nezasáhli my, udělal by to někdo jiný.“

Pupienus ze sebe vydal souhlasný zvuk.

„Maximinus je dobrý voják a schopný úředník. Je odvážný. Bude s Germány bojovat a nakonec je porazí.“

Pupienus zopakoval svůj souhlasný zvuk, ale tentokrát mu dodal nepatrný náznak nevyřčené otázky.

„Jako jezdec nemá žádné zkušenosti v senátu. Vládl sice v provinciích, ale to je teď jedno. Teď se musí zcela soustředit na severní válku. Po většinu času bude dokonce za hranicemi, hluboko v *barbariku*. V civilních záležitostech si nechá poradit a ponechá je jiným.“

„A kdo mu bude radit?“

„Tak trochu doufám, že kromě jiných i já,“ zasmál se Honoratus. Měl rovné, bílé zuby. „Nový císař má rovněž mimořádnou důvěru v místo-

držícího Pannonie Superior Flavia Vopiska a velitele VIII. legie Catia Clementa.“

Pupienus si nechal projít jeho slova hlavou. „Flavia Vopiska znám už spoustu let, Catia Clementa už tolik ne, ale jestli je stejný jako jeho bratr, který je letos jedním z římských *prétorů*, pak si císař vybral své rádce opravdu dobře. Všichni tři jste mužové bystrého úsudku.“

Honoratus zvedl prázdnou sklenici na znamení, že jeho kompliment přijímá. „Věrní přátelé jsou vždy pevnými pilíři trůnu. Maximinus tě jistě pocítí svým přátelstvím. A tvoje vynikající zásluhy ve funkci římského prefekta volají po tom, abys v ní i nadále pokračoval.“

Nyní bylo na Pupienovi, aby zvednutím číše poděkoval za složenou lichotku.

„Máš dva syny. Až za pár měsíců odstoupí konzulové, jejichž jméno nese tento rok, Maximinus má v úmyslu jmenovat tvého staršího syna Pupiena Maxima jedním z konzulů *suffectů*. Tím druhým budu já. Tvé rodině se však dostane ještě větších poct. Příští rok se císař ujme svého úřadu o lednových *kalendách*. Maximinus přemýšlí, že by mu tvůj mladší syn Africanus mohl dělat konzula *ordinaria*. Už navždy by to tak byl rok císaře Gaia Julia Maximina a Marka Pupiena Africana. A aby se mohl císař s tvým synem skutečně dobře seznámit, aby si dokázal učinit skutečnou představu o jeho ctnostech, Africanus mě nyní doprovodí k polní armádě.“

To je povedené, připustil v duchu Pupienus. Štědrou porcí nejvyšších státních funkcí si zajistí věrnost rodiny potenciálně neoblíbené vládě a ještě si odvede rukojmí. Promluvil. „Nebude lehké prokázat dobrodiní splatit, ale učiníme, co bude v našich silách.“

„Vynikající,“ zaradoval se Honoratus. „Kdo to jen řekl: ‚Odškrábní tenkou horní vrstvu jakékoli vlády a najdeš tam oligarchii?‘“

„Nevzpomínám si.“

„Já také ne. Jinak ale platí, že v Římě musíš udržet klid: žádné výtržnosti chudiny, žádná spiknutí urozených.“

„Samozřejmě.“

„Vynikající,“ zopakoval Honoratus ještě jednou. „A teď už by tví slušňáci mohli přestat poslouchat za dveřmi a mohli by nám přinést druhý chod. Mám štrašný hlad.“

Pupienus zazvonil na zvonek.

„A ještě jedna věc,“ vzpomněl si Honoratus. „Přivedl jsem s sebou ze severu jistého muže, původem jezdce, a chci, aby převzal velení nad *vigily*. Myslím, že nový prefekt noční stráže se ti bude líbit. Jmenuje se Potens.“

„A Herennius Modestinus?“

„Ach, ne – u bohů všemohoucích, nic takového!“

Pupienus v duchu zaklel. Jeho vlastní hlas ho nejspíš prozradil.

„Považuješ snad našeho nového císaře za nějakého barbara?“ Honoratus se zasmál a obnažil své bílé zuby. Chrup měl opravdu bezchybný.

Pupienus si podržel kamenný výraz.

„Ani ne před hodinou jsem mu poděkoval za vynikající práci, kterou jeho muži odvádějí noc co noc v ulicích města, jež neúnavně chrání před zločinci a požáry. Ujistil jsem ho, jak moc si nový císař váží jeho úsilí, ale přesto se rozhodl, že tak vynikající právník najde lepší uplatnění řešením právních otázek bezprostředně spojených se záležitostmi adresovanými trůnu. Až s tvým synem vyrazíme zpět k hranicím, Modestinus pojede s námi. Jakmile se vrátíme ke dvoru, bude jmenován petičním tajemníkem. Bude z něj vynikající *a libellis*. Herennius vždy vzorně plnil své povinnosti, ale nějak by asi nebylo dobré, aby byl tady v Římě, když je císař na cestách. Povídá se o něm, že až příliš vzpomíná na starou, svobodnou republiku.“ Honoratus upřel na Pupiena dlouhý, zkoumavý pohled.

Po zbytek večere se již nic mimořádného nepříhodovalo a konverzace obou mužů byla zcela neškodná.

Konzul na pódiu konečně dospěl ke konci dlouhého výčtu vzájemně se přesahujících a doplňujících pravomocí, privilegií a poct navrhovaných novému císaři. „A doporučujeme tedy, abyste, otcové a přísedící, všechny tyto věci schválili.“ Claudius Aurelianus se posadil s pocitem muže spokojeného s výsledkem své práce.

Nejstarší člen ctihodného sboru se namáhavě zvedl. Opíral se přitom o svoji špacírku. Celerinovi bylo již osmdesát a byl hodně slabý a křehký, ale mozek mu sloužil stále dobře. A věděl, co chce: projev přesně té správné délky, ani dlouhý, ani krátký, pronesený tradičním tónem v oslavném duchu. Jeho řezavý stařecký hlas se ještě stále zvučně nesl celou jednací síní.

„A stejně jako byl kdysi od svého pluhu povolán Cincinnatus, i Maximinus vyslyšel volání *res publiky*. Doba váhání skončila. Mars sestoupil ze

svých výšin. Temný a zlověstný, děsivý bůh se přehnal přes pole a vesnice a krouží kolem opevněných měst. Ještě nikdy nehrozilo tak velké nebezpečí. V dobách Cincinnatových obklíčil osamělý kmen italských Aequů na Algiduském vrchu římskou legii. Dnes se ale na Řím valí všechny barbarské kmeny severu, obléhají celé impérium, ohrožují samotnou *humanitas*. V dobách nejtěžších národ povolá své nejlepší syny. A pouze Maximinus, zocelený válkami po všech koncích světa, uhánějící v sedle svého zpěněného válečného oře, může barbarské a kruté Germány porazit. A ti se po celé své zemi, až k Oceánu, skloní před majestátem Říma.

A až dosáhne svého slavného vítězství, vrátí se velký Caesar do Říma. Prastaré římské ctnosti, tak úzkostně dodržované v jeho venkovském domě – zbožnost, střídmost, sebeovládání –, zbaví metropoli nečistých skvrn marnivosti a zkaženosti, do níž se pohroužila. Druhý Romulus vyčistí město od špíny korupce a zahájí nový zlatý věk. Na svět se znovu vrátí spravedlnost. Všichni ho budou vítat a zdravit: širé lány země, moře, táhnoucí se od obzoru k obzoru, nekonečná obloha. Pozdravme ho i my. Necht' se Gaius Julius Verus Maximinus stane císařem!“

Bouřlivý jásot se vznesl až k vysokému stropu a vyplašil několik vrabců, kteří jim přelétli nad hlavami a zamířili k otevřeným dveřím. Starý Celerinus se posadil. Jeho sousedé mu začali gratulovat. Pupienus se zvedl a zamířil k nim. Byla to dobrá řeč, s odkazy na Livia a Vergilia, jejichž patriotismus se tak dokonale hodil k jejich situaci.

Konzulové se pak shromážděných senátorů, v pořadí odpovídajícím jejich postavení, jednoho po druhém ptali, jak o jeho návrhu rozhodnou. Pro návrh. Pro návrh. Více než čtyři sta senátorů vyjádřilo svůj souhlas. Konzulové vyzvali senát k hlasování.

Senátoři se zvedli a za velkého strkání a šoupání nohou se naprostá většina z nich snažila co nejrychleji přesunout na označenou stranu *curie*. Tam se tlačili jeden na druhého jako nějaké stádo dobytka před útokem predátora. Někteří si ale dávali na čas, ať už to bylo věkem či nepevnou chůzí, nebo také zdůrazňovanou nezávislostí. Gallicanus a Maecenas se loudali kus za ostatními. Gallicanus byl sotva uprostřed budovy.

Možná jsem tě měl přece jenom vydat Honoratovi, napadlo Pupiena. Pohledný přítel nového císaře věděl, že ho Gallicanus před ním navštívil, a jistě si dokázal domyslet, že vedl zrádné řeči. Nejspíš ale netušil, jak

fanatických rozměrů nabyly. Svobodná republika byla již téměř tři století mrtvá. Pokoušet se o její obnovu bylo pouhým bláznivým snem. Gallicanus ovšem blázen je. Urafaný, bláznivý kynický čokl. Jeho arogance však mohla kdykoli pohřbít všechny kolem něj, tak jako podkopaná hradební věž. Ano, možná ho měl opravdu vydat Honoratovi. Ale ne, přísaha je přísaha. Bohům není radno se vysmívat. Nicméně, pokud by dokázal najít vhodný způsob, Maximinovi a lidem kolem něj by se mohlo hodit, kdyby se z Gallicana stal veřejný případ.

„Zdá se, že většina stojí na této straně,“ ohlásil konzul formálně výsledek hlasování a jeho slova zdaleka nevystihovala situaci. Nikdo, dokonce ani Gallicanus nebyl tak pošetilý, aby hlasoval proti Maximinovu nástupnictví.

Senátoři začali deklamovat poděkování bohům za nového císaře: „*Jupiter optime, tibi gratias. Apollo venerabilis, tibi gratias.*“ Jejich volání se odráželo od mramorových stěn senátu jako sborový chorál.

„*Jupiter optime, tibi gratias. Apollo venerabilis, tibi gratias.*“

Pupienus zpíval spolu s ostatními a přemýšlel přitom, jak dlouho jim tento vděk Jupiterovi nejlepšímu, ctihodnému Apollónovi a dalším bohům, kterým dosud nepoděkovali, vydrží. Dokážou Honoratus, Flavius Vopiscus a Cadius Clemens udržet stvoření, jež takto pozvedli, pod kontrolou? Podaří se jim přetvořit Maximina v člověka, kterého dokáže přijmout i někdo jiný než vojáci? Snad ano. Jsou to mužové nejen ctižádostiví, ale také schopní. A pak je tu Maximinova žena Paulina. Ta přece pochází z urozeného rodu. Povídá se, že ten Thrák ji miluje. Prý má na něj dobrý vliv.

Přesto však, bez ohledu na to, jak se bude císař v budoucnu chovat, opravdu ho dokážou senátoři přijmout? K osobě a roli císaře mají jasně vymezená, pevná stanoviska. Měl by být vybírán ze senátorského stavu. Měl by senát respektovat a žít stejným stylem jako jeho členové. Především však musí být první mezi rovnými, *civilis princeps*. A pasáček odkudsi ze severu vyzdvihnutý za zásluhy v boji do jezdeckého stavu prostě nemůže nikdy být *primus inter pares*.

Pupienus zvažoval moudrost svých včerejších kroků. Nic jiného samozřejmě udělat nemohl, alespoň tedy nic smysluplného. Přesto je dobré dávat pozor. Být až příliš spojován s novou vládou se také nemusí vypla-